

Krásný den ☺, dnes se přesuneme do jihovýchodní Asie. Nejprve doplň zápis s pomocí pojmů, které jsou v rámečku, zápis si napiš do sešitu nebo si ho vytiskni a nalep. Můžeš využít i učebnici, která je nafcená v další části tohoto dokumentu.

Ve druhé části jsou pojmy a názvy dvou zemí. Tvým úkolem je rozřadit tyto pojmy, podle toho se kterou zemí se pojí.

buddhisté, Myanmar, Zadní Indie, Hanoj, Bangkok, rýže, Jakarta, monzuny, zmenšuje, zlatý trojúhelník, Manila

Jihovýchodní Asie

- státy jihovýchodní Asie si můžeme rozdělit podle toho, zda jsou na pevnině (na poloostrově Zadní Indie) nebo se jedná o ostrovní státy

Barma

- jiný název je .....

Laos

Thajsko (hl. m.:.....)

- nejrozvinutější země JV Asie

Kambodža

Vietnam (hl. m.: .....

část JV Asie ležící na pevnině

počasí je ovlivněno pravidelnými .....

hraniční oblast mezi Barmou, Thajskem a Laosem je označována jako ..... –

pěstuje se zde mák, ze kterého se získává opium

- rozkládá se zejména na poloostrově ....., obyvatelé jsou převážně .....

- z těchto států se vyváží tropické ovoce, ... a nerostné suroviny (hlavně cín)

- v některých státech Zadní Indie vládou nedemokratické režimy, které brzdí hospodářský vývoj

Malajsie

Indonésie (hl. m.: .....

Filipíny (hl. m.:.....)

Brunej

ostrovní oblast – největší seskupení ostrovů na světě

plocha tropických deštných lesů se neustále .....

pěstuje se zde: rýže, palma olejná, koření (pepř, hřebíček)

Thajsko

Vietnam

Pojmy: box, válka, siamské kočky, Dračí zátoka, siamská dvojčata, kešu oříšky

To je pro dnešek všechno. Krásný den ☺

JIOVÝCHODNÍ ASIE

Jihovýchodní Asie zahrnuje jihovýchodní část asijské pevniny (poloostrov Malajský a Zadní Indie) a rozsáhlé ostrovní oblasti (zejména Velké Sundy, Malé Sundy a Filipíny).

Poloostrov **Zadní Indie** je tvořen na severu výběžky pohoří Himálaje. Směrem k jihu se krajina postupně snižuje až do rozlehlých nížin. Ze severu na jih protéká poloostrovem řada velkých a na vodu bohatých řek. Největší z nich jsou **Mekong** a **Iravadi**.

Ostrovní část jihovýchodní Asie se skládá z téměř 20 000 ostrovů a ostrůvků. Je to největší seskupení ostrovů na světě. Ostrovy jsou většinou sopečného původu a leží v oblastech styku litosférických desek s **řadou činných sopek**.

Jihovýchodní Asie má **tropické podnebí**. V rovníkových oblastech jsou po celý rok vysoké teploty a pravidelně prší. V Zadní Indii je výrazné působení **monzunů**. Během roku se mění úhrn srážek podle jeho převládajícího směru. Léta jsou horká a deštivá, přivaly srážek často způsobují rozvodnění velkých řek.

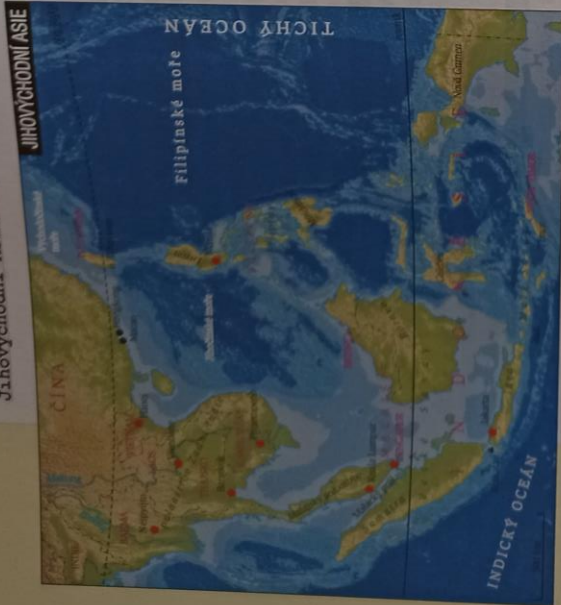
Původně byla jihovýchodní Asie pokryta **tropickými deštnými lesy**, ve větších celcích se však uchovaly pouze na odlehlých a málo zalidněných místech (např. ostrov Borneo). V nížinách a na hustě osídlených ostrovech (např. Jáva) byly

- Celá ostrovní oblast se někdy označuje jako *Malajské souostroví*.
- Ukažte oblast na mapě litosférických desek.

- Srovnejte podle atlasu lednové a červencové srážky v oblasti JV Asie.

Tab. 15. Největší ostrovy a souostroví jihovýchodní Asie

Souostroví	Velké ostrovy
Velké Sundy	Sumatra, Jáva, Borneo a Celebes
Malé Sundy	Bali a Timor
Filipíny	Luzon, Mindanao

Mapa 12. Jihovýchodní Asie

většinou lesy přeměněny na zemědělskou půdu. Podobně jako v Jižní Americe se i v jihovýchodní Asii plocha deštného lesa neustále zmenšuje. Hlavní příčinou je příliš velká těžba dřeva a následně zakládání polí.

Státy jihovýchodní Asie patří mezi tzv. nově industrializované země. V jejich hospodářské úrovni jsou však značné rozdíly. Některé rychle zvyšují výkonnost své ekonomiky a přibližují se vyspělým státům (Thajsko, Malajsie, Částečně i Indonésie), ostatní se řadí mezi chudé zemědělské státy. Celosvětově jsou tyto země významné výrobou přírodního kaučuku (téměř 90 %).

Obyvatelstvo jihovýchodní Asie se soustřeďuje do nížin. Patří k žluté rase a jazykově je velmi pestré. Nejpočetnější národy jsou Indonésané, Vietnamci, Malajci a Thajci.

KOŽE SE ŘEKNE.

JIHOVÝCHODNÍ ASIE • Thajsko • thajský box a různá další bojová umění, siamské kočky (Thajsko se až do roku 1959 nazývalo Siam), siamská dvojitá (podle prvých proslavených sroslých dvojčat, která pocházela z Thajska), turistické přímořské resorty • Vietnam • vietnamská válka (1964-75) - občanská válka mezi Severním a Jižním Vietnamem s neúspěšnou účastí USA, domovina počtené české národní menšiny

Obr. 119. Pro pěstování rýže se ve sušitějším terénu budují dřevěné soustavy teras, na které se roznáší voda.

60

Za tajemstvím Indočíny

Státy Zadní Indie

Symbolem jihovýchodní Asie je rýže. Tato nenápadná rostlina je základní potravinou pro více než čtvrtinu obyvatel světa. 90% veskeré rýže se vypěstuje - a také sní - v Asii. Rýže se většinou pěstuje na zavodňovaných polích, tzv. rýžovištích, kde jsou po celé období růstu její kořeny zatopeny vodou. Obyvatelé Asie se naučili dokonale zužitkovat celou rostlinu. Jako potravina se používají nepoškozená zrnka, z ostatních zrn se vyrábí rýžové pivo nebo rýžová mouka (základní surovina pro výrobu rýžových nudlů). Plevami se krmí zvířata, ze stébel se pletou košíky, roháče a kloboučky.

Co už víme...

- Poloostrov Zadní Indie leží v tropickém, podnebném pásu. • V Zadní Indii jsou dobré podmínky pro pěstování rýže. • V Zadní Indii leží většinou chudší rozvojové státy. • Zadní Indii výrazně ovlivňuje monzunové proudění.

Obyvatelstvo

Na poloostrově Zadní Indie leží pět států s velmi pestřím jazykovým složením. Největšími národy jsou **Vietnamci**, **Thajci** a **Barmaňci**. Obyvatelé přišli z hornatých oblastí asijského vnitrozemí a postupně přijali řadu kulturních vlivů z Číny a oblasti Indie (proto název Indočina). To se odrazilo i v náboženství - převažuje zde **buddhismus**. Většina obyvatel žije na venkově a zabývá se zemědělstvím. • *Buddhistický a evropský vztah k životu je naprosto opačný - Evropané se bojí smrti a touží žít věčně, buddhisté mají právě z toho největší strach.*

Buddhismus

Buddhisté věří podobně jako hinduisté, že se po smrti vtělí do jiného člověka nebo do zvířete. Toto přetělování podle nich přináší člověku neustálé utrpení a trvá tak dlouho, dokud duše nedosáhne stavu úplného vyvanutí (výstupu z věčného kruhu znovuzrození). K tomuto stavu (označují ho slovem nirvána) vede dodržování pěti zásad: nekonzat zlo, nelhat, nekrást, nepožívat alkohol, neodávat se smyslovým požitkům. Buddhisté jsou proto mírní a mírumilovní, ale vcelku podnikaví lidé. Na rozdíl od hinduistů totiž uznávají rovnost všech lidí a věří, že jejich život není předem určen osudem. Jsou velmi tolerantní i k příslušníkům jiných náboženství.

Hospodářství

Monzunové podnebí Zadní Indie je velmi vhodné pro **zemědělství**. Nejdůležitější je pěstování **rýže**. Pěstuje se ve velkém množství nejen pro domácí spotřebu, ale i **pro vývoz**. Vedle rýže se pěstuje tropické ovoce (ananas, banány), cukrová třtina, palma kokosová i olejná a kaučukovník. Země Zadní Indie jsou největšími světovými vývozci **přírodního kaučuku** a **ananasů**. V oblasti se zachovaly i rozsáhlé plochy tropického lesa, které jsou významným zdrojem dřeva.

Státy Zadní Indie mají velké zdroje surovin. Významná je zejména těžba **cinu**. Průmysl se tradičně zaměřuje na textilní výrobu a zpracování potravin (sušení a konzervování ovoce a ryb).

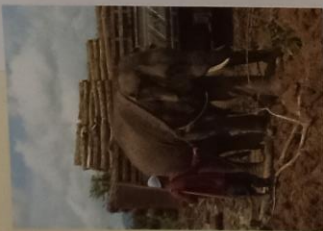
V hraniční oblasti mezi Barmou, Thajskem a Laosem se nachází oblast označovaná jako **Zlatý trojúhelník**. Obyvatelé tohoto území se zabývají hlavně **pěstováním**

stát	hlavní město	rozloha (km²)	obyvatel (mil.)
Barma (Myanmar)	Neipyitjo	676 580	55,2
Laos	Vientiane	236 800	6,7
Thajsko	Bangkok	513 120	67,5
Kambodža	Phnompenh	181 040	15,2
Vietnam	Hanoj	331 210	92,5

► Obr. 122. Lodní doprava je také součástí bangkoké „MHD“.

Obr. 120/121. Buddhistické chrámy v Kambodži (Angkor Vat) a v Thajsku (Bangkok).

Obr. 123. Většina slonů se v Asii využívá k rosné bremen, jako dopravní prostředek nebo jako tažná zvířata.

Obnovitelné přírodní zdroje jsou takové, které při rozumném hospodárení mohou být využívány opakovaně (např. půda).

• Modelovým příkladem vojenské diktatury byla vláda maonského režimu Pol Pot v Kambodži v letech 1975-1979. Diktátor se snažil zničit města a usadit veškeré obyvatelstvo na venkově. Během jeho vlády zahynulo nejméně milióna obyvatel.

Obr. 124. Domorodec z Bornea

máku, z kterého se získává opium. To slouží k výrobě jiné nebezpečné drogy - heroinu.

Všechny země jihovýchodní Asie se snaží výrobě a pašování opia zabránit velmi přísnými tresty (některé dokonce trestem smrti). Tresty postihují stejně tvrdě místní obyvatele i cizince - několik desítek let ve vězení pobudou i někteří čeští občané, kteří se snaží pašování heroínu snadno zbohatnout.

V hospodářské i životní úrovni jednotlivých zemí Zádní Indie jsou podstatné rozdíly. Všechny se snaží napodobit hospodářství Japonska a některých východoasijských zemí, neúspěšnější bylo dosud **Thajsko**. V posledních 30 letech se v něm **rychle rozvíjí průmysl** a roste i životní úroveň obyvatel. Nově se budují hlavní továrny na jemnou mechaniku a elektrotechniku. Velké příjmy přináší Thajsku **cestovní ruch**. Země je cílem turistů z celého světa. Vedle památek vyhledávají i pověstný rušný noční život.

Ostatní země Zádní Indie jsou **poměrně chudé** a mají nízkou životní úroveň. Někteří z nich, např. **Vietnam**, provádějí úspěšné ekonomické reformy. Vlivem reforem dochází k otevření země pro zahraniční obchod a investice a k hospodářskému růstu. Rozvoj Vietnamu i ostatních chudých zemí Zádní Indie (Barma, Kambodža, Laos) brzdí nedemokratické vlády a značná politická nestabilita.

Zapamatujte si...

- **Obyvatelé Zádní Indie** jsou převážně **buddhisté**.
- **Státy Zádní Indie** využívají **tropické ovoce, rýži a nerostné suroviny (hlavně ertn)**.
- **Nejrozvinutější zemí Zádní Indie je Thajsko**.
- **V některých zemích Zádní Indie vládnou nedemokratické režimy, které brzdí hospodářský rozvoj**.

Otázky a úkoly...

- (1) Proč je podnebí Zádní Indie vhodné pro pěstování rýže?
- (2) Jaké přírodní bohatství mohou využívat státy Zádní Indie? Rozdělte je na obiloviny a neobilovinné.
- (3) Čím se liší hospodářství Thajska a ostatních zemí Zádní Indie?
- (4) Jak ovlivňuje buddhismus život větších?

• Od 80. let žije pokorná vietnamská menšina i v ČR.

Od Sumatry k Filipínám

Ostrovní státy jihovýchodní Asie

Ostrovní jihovýchodní Asie leží v oblasti s častou sopečnou činností. V roce 1883 došlo na ostrově Krakatau mezi Sumatrou a Jávou k jednomu z největších zaznamenaných sopečných výbuchů. Byl tak mohutný, že byl slyšet až do vzdálenosti 3 000 km a sopečný prach a popel vystoupal do výšky 20 km. Ostrov byl z poloviny úplně rozmetán, na zbytkách části zahynulo veškeré živočišstvo i rostlinstvo. Výbuch vyvolal obrovskou, 30 metrů vysokou přílivovou vlnu (tsunami), která smetla všechny rybářské vesnice a města na přilehlém pobřeží Sumatry a Jávy. Při katastrofě zahynulo 50 000 lidí. Názněm sopky se inspiroval Karel Čapek při psaní románu Krakati.

Co už víme...

- **Ostrovní oblast odděluje Indický a Tichý oceán je největším seskupením ostrovů na světě.**
- **Ostrovy leží v blízkosti rovníku a mají vlhké tropické podnebí.**
- **Jáva je velmi hustě zalidněna.**
- **Plocha tropických deštných lesů v jihovýchodní Asii se neustále zmenšuje.**

Obyvatelstvo

V ostrovní části jihovýchodní Asie leží šest států. Nejdlouhější jsou lidnaté **Filipíny** a **Indonésie**, které leží celým svým územím na ostrovech, a **Malajsie**, která se rozkládá na jižní části Malajského poloostrova a na severu ostrova Borneo.

Všechny tyto země mají navzájem příbuzné obyvatelstvo. Obyvatelé Malajsie - **Malajci** i Indonésie - **Indonésané** mluví stejným jazykem. Také většina **Filipínců** je malajského původu. Významnou menšinu představují přistěhovalí **Číňané**, kteří se zabývají obchodem a podnikáním. Proto mají velkou hospodářskou i politickou moc. Indonésané i Malajci jsou z převážné většiny **muslimové**, Indonésie je největší muslimský stát na světě. Na Filipínách převažuje **křesťanské náboženství**, které sem přivezli španělsí kolonizátoři. Filipíny (a Východní Timor) jsou jedinou katolickou zemí v Asii.

Většina obyvatel žije dosud na venkově a zabývá se zemědělstvím. Velmi rychle však rostou i města, ve kterých se budují výstavní moderní centra. Ta ovšem obklopují rozsáhlá chudinská předměstí. Ostrovy nejsou zalidněny rovnoměrně - velmi hustě je osídlena hlavně Jáva (hustota zalidnění přesahuje 1 000 ob./km²). Na Jávě leží hlavní město Indonésie **Jakarta**.

Hospodářství

Na ostrovech jihovýchodní Asie jsou **příznivé podmínky pro tropické zemědělství**. V rovníkové oblasti jsou po celý rok vysoké teploty vzduchu a pravidelné zdejší deště. Na mnohých ostrovech dodal sopečný prach a popel do půdy velké množství minerálních látek, takže je velmi úrodná. Zemědělství se zaměřuje na pěstování **rýže** pro domácí obyvatelstvo, vedle ní je velmi rozšířeno pěstování různých plodin na vývoz. Využívá se tropické ovoce, **palmový olej** (získává se z palmy olejné), **kokosové ořechy**, **kopra** a různé druhy **koření** (pepř, hřebíček). Dále se pěstuje **kaučukovník**, ze kterého se získává přírodní kaučuk.

Kopra vzniká sušením části kokosových ořechů. Mletá se používá v potravinářství k výrobě kokosových cukrovinek.

Některé ostrovy mají dosud neporušené husté porosty **tropického deštného lesa**, který je významným zdrojem dřeva. Nešetrnou těžbou se plocha lesů postupně zmenšuje.

Průmysl zemí ostrovní jihovýchodní Asie se opírá o **značné zásoby nerostných surovin**. V Indonésii i Malajsii se těží cín, značné jsou i zásoby ropy a rud dalších kovů (nikl, mangan).

• **Filipíny** byly první zemí, která použila na ulajce klyn. Byla inspirovaným zdrojem, i při tvorbě naší ulajky.

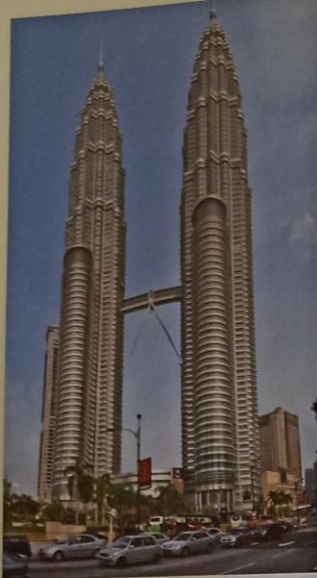
Obr. 125. Ve velkých Sundách je řada činných sopek (sopka Bromo na Jávě).

Obr. 126. Kaučukovník je strom, který byl do jihovýchodní Asie přivezen z brazilských pralesů. Do kůry stromu se provádějí zářezy, ze kterých stéká do misek bílý latex. Ten se následně využívá jako surovina pro výrobu pneumatik, různých těsnění apod.

stát	hlavní město	rozloha (km ²)	obyvatel (mil.)
Malajsie	Kuala Lumpur	329 850	29,6
Indonésie	Jakarta	1 904 570	251,2
Filipíny	Manila	300 000	105,7
Brunej	Bandar Seri Begawan	5 770	0,4

Tab. 17. Ostrovní státy jihovýchodní Asie

Obr. 127. Dokladem hospodářského vzestupu Malajsie je mrakodrap v hlavním městě Kuala Lumpur. V letech 1998–2004 se jednalo o nejvyšší budovu na světě (výška 450 m). Patří státní ropné společnosti.

Východní Asie

Úroveň hospodářství se jednotlivé země velmi odlišují. Nejvyspělejší je **Malajsie**, která se v posledních letech závratnou rychlostí přibližuje hospodářské úrovni nejvyspělejších asijských států. Její průmysl se zaměřuje na **hutnictví barevných kovů**, zejména cínu, dále na chemickou výrobu, potravinářství, ale také na výrobu **spotřební elektroniky** a **montáž automobilů**. V zahraničním obchodě Malajsie klesá podíl zemědělských produktů a surovin a stoupá význam vývozu spotřebního zboží.

V posledním desetiletí se začala rychle rozvíjet i **Indonésie**, její vývoj ale brzdí politické a národnostní problémy. Pro zahraniční obchod má největší význam vývoz nerostného bohatství země, zejména ropy a zemního plynu. **Filipíny** jsou zaostalejší převážně zemědělskou zemí, vyvážejí hlavně zemědělské produkty (kopru, palmový olej atd.).

Zapamatujte si...

- Většina obyvatel ostrovní jihovýchodní Asie je malajského původu.
- Indonésie je největší muslimský stát na světě.
- Většina obyvatel žije na venkově a živí se zemědělstvím.
- V oblasti se těží cín, ropa a zemní plyn.
- Nejvyspělejší zemí oblasti je Malajsie.

Otázky a úkoly...

- (1) Které plodiny se v jihovýchodní Asii pěstují na vývoz? Co se z nich vyrábí?
- (2) Jak se liší obyvatelstvo Filipín a Indonésie? Které znaky má naopak společné?
- (3) Srovnajte podmínky jihozápadní a jihovýchodní Asie pro zemědělství.
- (4) Srovnajte vývoz z Malajsie, Indonésie a Filipín. Jak se v něm projevuje jejich hospodářská úroveň?